

מנהיגי חינוך יקרים, ערב שבת שלום!
"נפלא כוחו של אדם המביט בניצן ורואה בו את הפרח"

ביום שני הקרוב נציין את טו' בשבט, ט"ו בשבט נקרא במשנה, ראש השנה לאילן, וזו לשונה של המשנה (ר"ה פ"א מ"א):

**באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים
בחמישה עשר בו"**

לאורך התנ"ך כולו קיימות השוואות רבות בין האדם ובין הצומח. המפורסמת ביותר היא ההשוואה בין האדם ובין עץ השדה. **"כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לְבָא מִפְּנֵיךְ בְּמִצּוֹר.."** (דברים כ', י"ט)

על פי פשוטו של מקרא- האדם יונק ומתקיים מכוח עץ השדה שאוכל את פריו ומנצל את עצו. אך האדם סירב להסתפק בפשוטו של מקרא זה והפליג לדמות בין עולמו של האדם ובין עולמו של העץ. וכך כותב המהר"ל (נצח ישראל עמ' מז ע"ב) על פסוק זה: ' כי לא תשחית את עצה... כי האדם עץ השדה':

כי באמת נקרא האדם עץ השדה... רק שהוא אילן הפוך כי העץ שורשו למטה תקוע בארץ, ואילו האדם שורשו למעלה כי הנשמה הוא שורש שלו הוא מן השמים. והידיים הם ענפי האילן, הרגלים הם ענפים, גופו עיקר האילן. ולמה הוא האילן הפוך? כי העץ שורשו למטה, העץ חיותו מן האדמה, והאדם חיות נשמתו מן השמים...

אמנם האדם עדיין לא היגיע לאידיאל, עדיין מחכים אנו שלא תהיינה ירידות ונפילות בין האידיאלים לבין האמצעים, אך מ"מ הבריאה כשלעצמה מושלמת הייתה, ולכן הראש והסוף של השנה הינו אחד. לעומת זאת, אצל הפרי מיד בתחילת בריאתם הייתה ירידה וחטא - העץ נשאר עצי ולא נעשה פרי, ולכן נקבעו שני תאריכים לראש השנה: האחד לנטיעת העץ והאחר לפירות.

באנלוגיה זו בין האדם לעץ השדה- מוסיף הרב ערוסי- העץ נטוע עם השורשים באדמה אבל הוא עולה ומזדקק אל על "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה" (תהלים צ"ב, י"ג), העץ אומנם יונק מן האדמה אך הייעוד שלו אל על. אף האדם- אומנם הוא מן האדמה "ויפח באפיו נשמת רוח חיים" (בראשית ב', ז'), אך ייעודו-מעלה- אל ה'.

ניתן לערוך עוד השוואות מעניינות בין גדילתו של האדם ובין צמיחתו של העץ, כך בנושא הלימוד בכלל ובלימוד התורה בפרט:

שורשים לעומת ענפים- ברור שכל עץ שיש לו ענפים ופירות יש לו גם שורשים. את השורשים לא רואים, אולם אנו יודעים שהם קיימים. הם מהווים את הבסיס, את המקור את החיים של אותם ענפים ופירות. כך גם לימוד התורה- ככל שהבסיס יהיה עמוק, איתן, חזק יותר, כך גם התוצאות יהיו

שלכת ופריחה – על העץ עוברות תקופות שונות, יש את הצמיחה, יש את הבלבול ויש גם את השלכת. לעיתים מראה עץ סתיו ובחורף הוא מטעה. העץ נראה ערום, בלי תקוה, בלי עתיד. תקופה של משבר. אולם גם מהמשבר הזה העץ מצליח להתאושש ולפרוח באביב הבא. כך גם בהתפתחות בכלל ובלימוד בפרט. יש תקופות טובות ויש תקופות מאתגרות יותר. לעיתים הכל הולך חלק, אולם לעיתים העייפות השגרה, העומס... משפיעים ואנו נמצאים בשלכת. אסור להתייאש באותן תקופות. יש לזכור כי תמיד לאחר החורף מגיע אביב.

ואת ההשוואה המופלאה בין **מלמדי התורה את הילדים הרכים ובין גננים המטפלים בשתילים הרכים עשה האדמו"ר מפיאסצנה** בהקדמה לספרו חובת התלמידים:

גננים הם בגן ה' לעבדה ולשמרה, ואף אם יראו בהם נערים אשר לפי הכרתם מרי נפש הם ומידות רעות להם, ידעו שזה טבע של גרעיני הנשמות ובוסר המלאכים, מרים הם בחניטתם ומלאים עסיס בגדלותם... אין מידה וטבע רע בהחלט בילד מישראל, כבר הורונו קדושי ישראל ומרן הבעל שם-טוב... רק שצריכים לדעת איך לשמש בהם ולגדלם!

ט"ו בשבט בבתי החינוך, הוא לרוב זמן של סיום מחצית, משוב והערכת ביניים לקראת המחצית הבאה. נחזק כוחות הלמידה והעמל של כל תלמידנו, כך שיהיו נטועים בתוכם ויאפשרו להם המשך צמיחה וגדילה. נאפשר לתלמידים לזהות הניצנים והפרחים ולבטא שאיפות ומטרות למחצית הבאה. בחג האילנות מברכת שנזכה לשפע ניצנים, פרחים ופירות טובים בשליחותנו החשובה בבחינת "נפלא כוחו של אדם המביט בניצן ורואה בו את הפרח" (מקור לא ידוע)

שבת שלום ומבורך,
שושנה נגר